ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА
предмета историја за 5. разред
за период 2025-2026.године

(Просветни гласник бр. 9. од 30. октобра 2017, стране 85-88.)

А коригован је у складу са ЗОСОВ-ом од "Службени гласник РС", бр. 88 од 29. септембра 2017, 27 од 6. априла 2018 - др. закони, 10 од 15. фебруара 2019, 6 од 24. јануара 2020, 129 од 28. децембра 2021, 92 од 27. октобра 2023, **19 од 6. марта 2025.**

Циљеви образовања и васпитања
ЗОСОВ

Члан 8.

Основни циљеви образовања и васпитања су:

1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју детета, ученика и одраслог;

2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој детета, ученика и одраслог, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;

3) шири обухват деце предшколским васпитањем и образовањем и свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;

4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;

5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;

6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;

7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;

8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;

9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;

10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;

11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;

12) развијање позитивних људских вредности;

13) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;

14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;

15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;

16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

Историја за пети разред основне школе

Редни број	ТЕМА	Месец										О	У	П	С	Укупно
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI					
1.	Основи проучавања прошлости	4										3	1			4
2.	Праисторија		3									2		1		3
3.	Стари исток		1	4	1							3	2	1		6
4.	Античка Грчка				3	2	3	2				6	2	1	1	10
5.	Антички Рим							3	4	4		6	3	1	1	11
	Стари век-систематизација										2				2	2
Укупно		4	4	4	4	2	3	5	4	4	2	20	9	4	4	36

* О- обрада; у -утврђивање; п-провера знања; с-систематизација

ПРАВИЛНИК

о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања

"Службени гласник РС", број 104 од 25. децембра 2024.

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици учењем историје:

стичу знања о прошлости и садашњости и развијају вештине и ставове;

оспособљавају се да ефикасно и одговорно комуницирају о историјским и другим темама у различитим ситуацијама школског и ваншколског окружења;

развијају основне аналитичке вештине неопходне за критичко сагледавање савременог света, његових историјских корена и актуелних цивилизацијских токова.

Настава историје омогућава ученицима:

овладавање основним научним принципима у истраживању и њиховој даљој примени у различитим ситуацијама,

као и да, посредством специфичних историјских знања и вештина, комуникације на матерњем, али и употребом страних језика, пре свега у претраживању извора и информација на интернету, развијају лични и групне идентитете (национални, државни, европски).

Настава и учење историје припрема ученике за одговорно учешће у демократском друштву брзих политичко-социјалних, технолошких и економских промена, оспособљава их да самостално, као и кроз удруживање и сарадњу, развијају способност комуникације

и да на креативан и предузимљив начин доприносе да се, у складу са узрастом, одговори на савремене изазове на локалном, регионалном, европском и глобалном нивоу.

Учење историје:

омогућава упознавање са историјским и савременим променама

и изградњу историјске свести утемељене у резултатима историјске науке;

подстиче изградњу демократских вредности које подразумевају поштовање људских права, и

сказивање иницијативе и проактивног приступа у унапређивању интеркултуралног дијалога и сарадње,

одговорног односа према разноврсној културно-историјској баштини, као и толерантности према другачијим ставовима и погледима на свет.

Специфичне предметне компетенције су инкорпориране кроз исходе и стандарде.

Предметни исходи	Стандарди	Компетенције Опште међупредметне компетенције	Назив теме / садржај	Кључни појмови	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	*Начин провере остварености исхода*
- Ученици класификују историјске изворе и описују њихову улогу у реконструкцији прошлости; -Именују раздобља прошлости, историјске периоде и уређују их према хронолошком редоследу; - Ученици разумеју различита значења појма историја и објашњавају повезаност историје са другим наукама (археологија, географија, хронологија) и резултатима њиховог изучавања; -Користе основне појмове из историје цивилизације: век, деценија, миленијум, ера, праисторија, историја, историјски периоди -Објашњавају значај историје, као наставног предмета и као науке -Веронаука: моћи да објасни да је рођење Христово догађај који дели историју на стару и нову еру	– ИСТ.ОО.О.1.3. Разликују и именују основне временске одреднице и наводе раздобља прошлости и историјске периоде према хронолошком редоследу. – ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру и рачунају временску удаљеност између догађаја. – ИСТ.ОО.О.2.1. Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости. – ИСТ.ОО.О.3.1. Разликују историју као науку, наставни предмет и раздобље прошлости и објашњавају повезаност историје са другим наставним предметима ИСТ.ОО.С.2.1. Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају (музеј, архив, библиотека, место постанка)	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Комуникација	**Основи проучавања прошлости** **(3о+1у=4)** Основни садржаји Појам прошлости и историја као наука о прошлости људског друштва. Хронологија – рачунање времена. Подела прошлости и периодизација историје. Историјски извори – дефиниција, основна подела и установе у којима се чувају. Проширени садржаји Сродне науке и помоћне историјске науке. Историја око нас. Историјско наслеђе – тековине.	Историјски извори, хронологија, историја, век, деценија, миленијум, ера, архив, музеј	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, ППТ Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима, историјском архиву, евентуално виртуелна посета музеју, локалитету... Увођење ученика у главне појмове историје као науке: ера, датум, век, деценија, миленијум, прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика Вежбање рачунања времена и препознавања врсте ист. извора на датим примерима Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др.	*Иницијално тестирање* *Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика* *Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова* *Домаћи задатак- рачунање времена; историјски извори .* *Писана провера-вежба 10-15 мин*

- Читају податке са карте (Винча, Лепенски вир, реке, мора) и табела (подела праисторије и њене карактеристике); - Издвајају, у изворима информација (нпр. пећинско сликарство, уџбеник-одабрани текстови, слика ватре, точка, карикатура), табела (подела и карактеристике праисторијских периода), податке који су кључни за тему на којој раде; - Издвајају репрезентативне примере културно-историјског наслеђа сопственог (Винча, Лепенски вир, Рудна глава) народа -Користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације у образовном и свакодневном контексту (подела прошлости, подела праисторије, Винча, Лепенски вир, ватра, точак, писмо) -Процењују значај историјских појава (ватра, точак, писмо, земљорадња, сточарство, занатство) и повезују их са одговарајућим хронолошким и просторним оквиром; – музичко: – МУЗ.ОО.С.1.2. Представљају кључне карактеристике одређеног музичког стила/ правца у контексту друштвено- историјских прилика. – ликовно: – ЛИК.ОО.Н.1.1. Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. – веронаука: моћи да преприча библијску причу о Постању и доживи је као дело љубави Божије	– ИСТ.ОО.О.2.3. Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), табеле. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава из националне (Лепенски вир и Винча) и опште историје (Африка, Средоземље, Дунав). – ИСТ.ОО.О.1.8. Наводе кључне научно- технолошке изуме (ватра, точак, писмо) и објашњавају њихов значај за развој цивилизације. – ИСТ.ОО.С.1.1. Издвајају и описују специфичности основних појмова историјске науке (палеолит, неолит, метално доба, Лепенски вир, Винча) и појмова из историје цивилизације (точак, ватра, писмо) – ИСТ.ОО.Н.1.6. Аргументовано објашњавају, на примерима (ватра, точак, писмо, занатство, земљорадња, сточарство, род), узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, привреде, културе и народи.	**Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција; Комуникација**	**Праисторија (2о+1п=3)** Основни садржаји Основне одлике праисторије (начин живота људи, проналасци). Подела праисторије (камено, метално доба). Проширени садржаји Најважнији праисторијски локалитети у Европи и Србији (Ласко, Алтамира, Лепенски Вир, Винча, Рудна глава...)	Ватра, точак, друштво-род, праисторија, Винча, Лепенски вир, камено, метално доба	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика са праисторијских локалитета (Ласко, Алтамира, Винча, Лепенски вир), ППТ, видео материјали, пројектна настава. Обезбеђивање корелације са сродним предметима: географија-Дунав, Винча, Лепенски вир; ликовно-скулптуре Лепенског вира и Винче, музичко васпитање-бубњеви, верска настава-постанак човека, грађанско васпитање-подела друштва по својини. Стално коришћење историјске карте и историјског атласа Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, табела, ППТ, питања... Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима, историјском архиву или видео материјал Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова-квизова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Писана провера Карта-Винча, Лепенски вир, места постанка првобитних људи*

- Користи основне историјске појмове: Египат, Месопотамија, Феникија-алфабет, Вавилон-Хамураби-Хамурабијев законик; Јудаизам-Библија, Мојсије, Јевреји, Јерусалим; - Планирају и спроводе истраживање на одређену тему: мит о постанку света, Вавилонској кули, Мојсију, Давиду и др. - Ученици издвајају специфичности појмова из историје цивилизације (монотеизам-политеизам, Јудаизам, Јевреји, Мојсије, Библија, алфабет, Јерусалим, Месопотамија, Египат, пирамиде) и повезују их са појмовима из других наставних предмета: веронаука; географија, математика и др. -Читају податке са карте, из графикона-шема друштвене лествице; -Издвајају репрезентативне примере културно-историјског наслеђа других народа: алфабет, пирамиде, Библија, Хамурабијев законик, Јудаизам; - Доводе у везу и објашњавају међусобни утицај географских карактеристика, друштвених и културних појава: Источно Средоземље, велике реке: Тигар, Еуфрат, Нил и настанак држава. – српски: – СРП.ОО1.С.1.9. Примењују стратегије читања и разумевања прочитаног. – географија: – ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. – ликовно: – ЛИК.ОО.Н.1.1. Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. – веронаука: моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религија и култура Старог века – веронаука: моћи да разликује Стари и Нови завет и моћи да преприча библијски опис давања десет Божијих заповести Мојсију – музичко:– МУЗ.ОО.С.1.2. Представљају кључне карактеристике одређеног музичког стила/ правца у контексту друштвено- историјских прилика.	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из опште историје: монотеизам, политеизам, Стари Исток, Египат, Месопотамија, Рамзес II, Хамураби, роб-робовласник, пирамида – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из опште историје: Стари Исток, Египат, Вавилон Месопотамија, Јерусалим – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица из догађаја из опште историје (проналазак алфабета, ширење држава, писма, Јудаизам, Библија) – ИСТ.ОО.О.1.8. Наводе кључне научно- технолошке изуме (писмо, Јудаизам-монотеизам, Хамурабијев законик) и објашњавају њихов значај за развој цивилизације. – ИСТ.ОО.О.2.3. Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), шеме друштвене лествице – ИСТ.ОО.С.1.1. Издвајају и описују специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације: Стари исток, Месопотамија, монотеизам, политеизам, Јудаизам. – ИСТ.ОО.С.1.2. Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета: пирамида, Јерусалим, Египат, Вавилон, алфабет, Јудаизам и др. – ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених политичких карата са историјским картама других периода: Старог истока ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из опште историје (политеизам, монотеизам, фараон, пирамида, хамурабијев законик, Библија, алфабет, друштвени положаји и др.)	**Рад са подацима и информацијама** **Комуникација;** **Компетенција за учење;** **Естетичка компетенција;**	**Стари исток** **(3о+2у+1п=6)** Основни садржаји Појам Старог истока – географске одлике, најзначајније цивилизације (Месопотамија, Египат, Јудеја, Феникија). Друштвени односи (робовласничко и теократско друштво) и државно уређење (монархија – царства/краљевства) у цивилизацијама Старог истока. Основне одлике привреде и свакодневни живот – обичаји, занимања, култура исхране и становања. Култура и историјско наслеђе народа Старог истока – религија (монотеизам и политеизам), писмо, књижевност, уметност, наука, цивилизацијске тековине (математика, архитектура, календар, иригациони систем, саобраћајна средства, медицина, закони...). Проширени садржаји Специфичности египатске религије. Специфичности религија цивилизација Месопотамије. Основне одлике јудаизма. Најважније цивилизације Далеког истока (Индија, Кина)	Стари век, држава, друштво, монотеизам, политеизам, писмо, Јудазам, алфабет, роб, Стари исток, Стари завет, Хамурабијев законик, пирамида, Месопотамија, Египат	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Обезбеђивање корелације са сродним предметима: географија-Мала Азија, Нил, Тигар, Еуфрат, ликовно (писма, пирамиде) и музичко васпитање, верска настава-политеизам,Јудаизам-Јевреји, Мојсије; грађанско васпитање-однос владара и поданика... Коришћење историјских текстова и њихова анализа (Хамурабијев законик, Херодот-подизање пирамида, опис Вавилона, Библијске приче о Мојсију, Давиду и Соломону, Сумерски ђак о школи...) Стално коришћење историјске карте и историјског атласа Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација (пирамиде, хијероглифи, клинасто, алфабет, слике различитих друштвених група), шеме друштвене лествице, питања, ППТ, видео-записа Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова-квизова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика* *Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова* *Писана провера* *Карта – појмови везани за Стари исток* *Домаћи задатак: Индивидуални рад - мини истраживање-пројектни задатак: митови о постанку света и Вавилонској кули, приче о Соломону, Давиду, Мојсију*

- Планирају и спроводе истраживање на одређену тему; - Ученици издвајају специфичности појмова из историје цивилизације (демократија, грађански рат, Маратон, стубови, епови) и повезују их са појмовима из других наставних предмета: грађанско, физичко, архитектура, веронаука, српски и др. -Читају податке са карте, из мапе ума; Грчка култура и др. -Издвајају репрезентативне примере културно-историјског наслеђа других народа: алфабет, светска чуда античког света, позориште, Олимпијске игре, Маратон, демократија, Епови-Илијада и Одисеја, лавиринт, филозофија и др. -Разликују митове, легенде и уметничке представе од историјских чињеница; - Разликују узроке од последица кључних догађаја: Грчко-персијски, Пелопонески ратови, Тројански рат, ратовање А. Македонског. – ликовно: – ЛИК.ОО.Н.1.1. Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. – географија:ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. – српски: – СРП.ОО1.С.3.8. Формирају етичке и естетско-емоционалне вредности, развијају емпатију. – грађанско: проналази примере моралних поступака у делима које чита – веронаука: моћи да именије неке политеистичке религије; моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религија и културе Старог века	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из опште историје: Атина-демократија, Тројански рат-епови Хомер: Илијада и одисеја; ОИ; грађански рат, Грчко-персијски рат (Маратон, Термопили-Леонида); веровања-Зевс – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из опште историје: Маратон, Термопили, Спарта, Атина, држава Александра Македонског – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица из догађаја из опште историје – ИСТ.ОО.О.1.8. Наводе кључне научно- технолошке изуме (позориште, еп, историја, ОИ, стубови)) и објашњавају њихов значај за развој цивилизације. – ИСТ.ОО.О.2.3. Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), мапу ума Грчка култура, ленту времена – ИСТ.ОО.С.1.1. Издвајају и описују специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације: Атина, демократија, маратон, Тројански рат, Хомерови епови, А. Македонски – ИСТ.ОО.С.1.2. Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета: епови, ОИ, Грчко-персијски ратови, Пелопонески ратови, А. Македонски, Аристотел ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их у прецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.О.3.5. Наводе и примерима илуструју културно-историјско наслеђе сопственог и других народа	**Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Естетичка компетенција; Комуникација**	**Античка Грчка (6о+2у+1с+1п=10)** Појам античке Грчке – географске одлике. Најстарији период грчке историје (Минојска цивилизација). Грчки митови (појам, примери, Ахил, Зевс, Хераклe) и хомерски епови. Колонизација и основне одлике привреде. Полиси – Спарта и Атина (појам полиса, структура друштва, државно уређење). Грчко-персијски ратови. Пелопонески рат – узроци и последице. Култура и свакодневни живот (религија, Олимпијске игре, митологија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хеленистичко доба и његова култура. Историјско наслеђе (институције, закони, књижевност, позориште, филозофија, демократија, медицина, уметност, архитектура, беседништво, Олимпијске игре). Проширени садржаји Пелопонески рат (ток рата, најважнији догађаји и личности). Најистакнутије личности: Дракон, Перикле, Филип II, Аристотел, Архимед... Грчка митологија, пантеон. Седам светских чуда античког доба	Демократија, ОИ, мит, Илијада, Грчко-персијски ратови, позориште, филозофија, држава,	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Обезбеђивање корелације са сродним предметима: географија (Атина, Спарта, Персија, Александрија) ликовно (архитектура, стилови) и музичко васпитање, верска настава-политеизам, грађанско васпитање- демократија, српски (позориште, трагедија, комедија)... Коришћење историјских текстова и њихова анализа (Хомер-Илијада, Херодот-Грчко-персијски ратови, битка на Термопилском кланцу, опис битака Александра Македонског, Аријан) Стално коришћење историјске карте и историјског атласа Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација (Бацач диска, стубови, митски прикази на вазама), шеме друштвене лествиц и мапа ума Грчка култур; ленте времена, питања, ППТ, видео-записи... Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова-квизова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика; сумирање постигнућа усменог ангажовања крајем децембра; самоевалуација на крају месеца и током појединих часова; домаћи задатак; писана провера. Карта-појмови из Старе Грчке-током године и на крају шк. године Индивидуални рад, пројектни задаци: панои, ППТ - мини истраживање: митови, личности, догађаји Античке Грчке.*

- Планирају и спроводе истраживање на одређену тему; - Ученици издвајају специфичности појмова из историје цивилизације (абецеда, латиница, право) и повезују их са појмовима из других наставних предмета: грађанско, физичко, архитектура, веронаука, српски и др. -Читају податке са карте, из мапе ума; Грчка култура и др. -Издвајају репрезентативне примере културно-историјског наслеђа других народа: алфабет, светска чуда античког света, позориште, Олимпијске игре, Маратон, демократија, Епови-Илијада и Одисеја, лавиринт, филозофија и др. -Разликују митове, легенде и уметничке представе од историјских чињеница; - Разликују узроке од последица кључних догађаја: ширење Античког Рима, пропадање Античког Рима, настанак и ширење хришћанства - Објашњавају утицај кључних појава, догађаја, процеса и личности на развој друштва, државе, привреде и културе у прошлости и садашњости: настанак хришћанства, Константин, Константинопољ – ликовно:– ЛИК.ОО.Н.1.1. Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. српски: – СРП.ОО1.Н.1.2. Читају и критички промишљају, издвајају и повезују релевантне изворе и информације, уочавају различите перспективе и гледишта аутора, као и сврху текста. – СРП.ОО1.С.3.8. Формирају етичке и естетско-емоционалне вредности, развијају емпатију. – грађанско: проналази примере моралних поступака у делима које чита анализира сукобе из различитих углова – веронаука: моћи да именује неке политеистичке религије; моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религија и културе Старог века –ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата.	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из опште историје: Цезар, Ханибал, Октавијан, Константин – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из опште историје: ширење Античког Рима, Пунски ратови, Римско наслеђе у Србији: Сирмијум, Сингидунум, Наисус, Гамзиград, Виминацијум – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица из догађаја из опште историје – ИСТ.ОО.О.1.8. Наводе кључне научно- технолошке изуме (путеви, Колосеум, терме, Римско право) и објашњавају њихов значај за развој цивилизације. – ИСТ.ОО.О.2.3. Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), мапу ума Римска култура, ленту времена – ИСТ.ОО.С.1.1. Издвајају и описују специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације: Рим, република, право, римска освајања – ИСТ.ОО.С.1.2. Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета: календар, називи планета, абецеда, латиница, називи места ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из опште историје: Пунски ратови, Цезар, Октавијан, Константин, Исус Христос – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их у прецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.О.3.5. Наводе и примерима илуструју културно-историјско наслеђе сопственог и других народа	**Рад са подацима и информацијама** **Дигитална компетенција** **Комуникација** **Компетенција за учење;** **Естетичка компетенција;**	**Антички Рим** **(6о+3у+1с+1п=11)** Основни садржаји Појам античког Рима – географске одлике и периодизација. Оснивање Рима (легенда о Ромулу и Рему). Структура друштва и уређење Римске републике. Ширење Римске државе (освајања и провинције, привреда). Рим у доба царства – принципат и доминат. Култура и свакодневни живот (религија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хришћанство – појава и ширење. Пад Западног римског царства (почетак Велике сеобе народа, подела царства и пад Западног царства). Историјско наслеђе (абецеда, календар, медицина, уметност, архитектура, путеви, водовод, канализација, терме, римски бројеви, хришћанство, римско наслеђе на територији Србије). Проширени садржаји Етрурци. Римска војска. Римски градови на територији Србије. Најистакнутије личности: Ханибал, Цицерон, Јулије Цезар, Клеопатра, Октавијан Август, Константин Велики...). Римски пантеон. Гладијаторске борбе.	Република, Ханибал, хришћанство, Исус Христос, Библија, Рим, римско наслеђе на тлу Србије, Константин Велики, римско наслеђе уопште, робовласништво, Рим-Константинопоље	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења и предзнањима ученика, коришћење уџбеника. Користити разноврсне технике/методе и облике рада Обезбеђивање корелације са сродним предметима: географија (Рим, Средоземно море, Балканско полуострво-римске провинције, градови: Ниш, Београд, Сремска Митровица, Гамзиград), ликовно (тријумфална капија, палате, амфитеатар), верска настава-развој хришћанства, грађанско васпитање (права робова, државно уређење)... Коришћење историјских текстова (Постанак Рима, Пунски ратови, Галски ратови...) и њихова анализа Стално коришћење историјске карте и историјског атласа Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, шеме-мапе ума из уџбеника, табеле, ППТ, видео записи и др. Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија... Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова-квизова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Израђује помоћна наставна средства: паное, карте, шеме, лозе... Истражује и излаже биографије познатих личности-Константин, Исус Христ, Цезар, Ханибал	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика;, сумирање постигнућа усменог ангажовања крајем маја ; Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова; Писана провера-провера градива из Старог Рима Карта; Домаћи задатак: Индивидуални рад, пројектни задаци- панои, мини предавања: римско наслеђе на тлу Србије, Константин Велики, Рим , биографије Константина Великог, Исуса Христа и др.*

-Користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације у образовном контексту; -Именују раздобља прошлости, историјске периоде и уређују их према хронолошком редоследу; - Показују историјски простор на историјској карти; - Представљају резултате истраживања усмено, писано у различитим симболичким модалитетима	– ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. – ИСТ.ОО.О.1.2. Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. – ИСТ.ОО.О.1.3. Разликују и именују основне временске одреднице и наводе раздобља прошлости и историјске периоде према хронолошком редоследу. – ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. – ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.С.1.3. Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире.	**Рад са подацима и информацијама**	**Систематизација Историјска карта, личности, догађаји... (2 с)**	Сви наведени до сада	Коришћење разноврсних техника сумирања градива: ленте времена, мапе ума, табеле Проверавање знања историјско-географских појмова, кроз испитивање на карти Коришћење е уџбеника, Гугл платформе, кахут квиза и др.	*Карта - провера градива из целокупне историје 5 разреда- извлачење цедуљица са 5 појмова, које треба да покажу за 1 минут* *Прегледање свески* *Израда ленти времена* *Самоевалуација и евалуација* *Провера - уколико план провера то омогући*

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ
Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика

Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине и извођење радних задатака.	Оцену одличан (5) добија ученик који: − у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; − лако логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
			-Комисија ученика и наставница	Учесталост јављања на часу по месецима	Пресек стања на полугодишту (сваких 16 часова)
		Оцену врло добар (4) добија ученик који: − у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;	- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Хронолошка и појмовна прецизност Сналажење на карти Хоризонтално и вертикално повезивање градива Самосталност у одговарању	По потреби, бар једном у полугодишту
			-Редовност доношења домаћег-Гугл учионица	За редовно доношење домаћег задатка оцене 1-5	Свакодневно током године, праћење/ пресек стања на полугодишту
		Оцену добар (3) добија ученик који: − у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; − у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; − већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; − у довољној мери критички расуђује;	Квиз на кахуу, или други он-лајн квиз	Првопласирани +5 Другопласирани ++ Трећепласирани +	По једном у полугодишту
			Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	На крају наставне године
		Оцену довољан (2) добија ученик који: − знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; − у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; − понекад је самосталан у решавању проблема и у	- Писане провере Ученици дају самопроцену оцене	Бодовање: 40-54%-2 55-69%-3 70-84%-4 85-100%-5	Два пута по полугодишту: (4 провере које се раде цео час) - по две у полугодишту, а у ванредној ситуацији по једна

		недовољној мери критички расуђује;	Израда разних пројектних задатака: презентација, ленти времена, паноа, излагања и др.	По задатом критеријуму постављеном на Гугл учионици, јер овде нема места	По потреби
		Недовољан (1) добија ученик који: − знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; − не изводи закључке који се заснивају на подацима; − критички не расуђује; .	- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада рада, продуката група (пано, табела...)	По потреби
			- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Прва три пара која прваураде задатак добијају +5 Сви парови који ураде задатак добијају + Парови који не раде задато на часу добијају -	По потреби
			-Сналажење на карти	За показаних 5 појмова за један минут - оцена 5 За 4 -4 3-3 2-2 1-1	На крају школске године
Ангажовање ученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	− показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (5) − показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања (4) − показује делимични степен активности и ангажовања (3) − показује мањи степен активности и ангажовања (2) − не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (1)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) -Учешћу на такмичењима -Посета културно-историјским институцијама и догађајима -Несебичном пружању помоћи другим ученицима -Израда паноа, ППТ, различитих врста излагања	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано -Учесталост јављања и активност по месецима -Учествује и израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...) -Спреман је да помогне другима -Иницијатива и квалитет продукта	-Пресек стања по тромесечјима

Програм наставе и учења за историју за шести разред

школске 2026-2030. године

А коригован је у складу са ЗОСОВ-ом од "Службени гласник РС", бр. 88 од 29. септембра 2017, 27 од 6. априла 2018 - др. закони, 10 од 15. фебруара 2019, 6 од 24. јануара 2020, 129 од 28. децембра 2021, 92 од 27. октобра 2023, **19 од 6. марта 2025.**

ЗОСОВ

Циљеви образовања и васпитања

Члан 8.

Основни циљеви образовања и васпитања су:

1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју детета, ученика и одраслог;

2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој детета, ученика и одраслог, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;

3) шири обухват деце предшколским васпитањем и образовањем и свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;

4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;

5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;

6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;

7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;

8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;

9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;

10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;

11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;

12) развијање позитивних људских вредности;

13) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;

14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;

15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;

16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

ПРАВИЛНИК

о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања

"Службени гласник РС", број 104 од 25. децембра 2024.

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици учењем историје:

стичу знања о прошлости и садашњости и развијају вештине и ставове;

оспособљавају се да ефикасно и одговорно комуницирају о историјским и другим темама у различитим ситуацијама школског и ваншколског окружења;

развијају основне аналитичке вештине неопходне за критичко сагледавање савременог света, његових историјских корена и актуелних цивилизацијских токова.

Настава историје омогућава ученицима:

овладавање основним научним принципима у истраживању и њиховој даљој примени у различитим ситуацијама,

као и да, посредством специфичних историјских знања и вештина, комуникације на матерњем, али и употребом страних језика, пре свега у претраживању извора и информација на интернету, развијају лични и групне идентитете (национални, државни, европски).

Настава и учење историје припрема ученике за одговорно учешће у демократском друштву брзих политичко-социјалних, технолошких и економских промена, оспособљава их да самостално, као и кроз удруживање и сарадњу, развијају способност комуникације

и да на креативан и предузимљив начин доприносе да се, у складу са узрастом, одговори на савремене изазове на локалном, регионалном, европском и глобалном нивоу.

Учење историје:

омогућава упознавање са историјским и савременим променама

и изградњу историјске свести утемељене у резултатима историјске науке;

подстиче изградњу демократских вредности које подразумевају поштовање људских права, и

сказивање иницијативе и проактивног приступа у унапређивању интеркултуралног дијалога и сарадње,

одговорног односа према разноврсној културно-историјској баштини, као и толерантности према другачијим ставовима и погледима на свет.

Специфичне предметне компетенције су инкорпориране кроз исходе и стандарде.

Редни број	ТЕМА	Месец										О	У	П	С	Укупно
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI					
1.	Основи проучавања прошлости	3										2	1			3
2.	Европа, Средоземље и српске земље у раном средњем веку	4	8	8								10	8	1	1	20
3.	Европа, Средоземље и српске земље у позном средњем веку				8	4	8	8				14	10	2	2	28
4.	Европа, свет и српске земље у раном новом веку (Прединдустријско доба)								7	8	3	9	6	1	2	18
	Уводни и завршни часови (иницијално тестирање, закључивање оцена...)	1			1						1				3	3
Укупно		8	8	8	9	5	8	8	7	8	4	35	25	4	8	72

* О- обрада; у -утврђивање; п-провера знања; с-систематизација

Предметни исходи	Стандарди	Компетенције Опште међупредметне компетенције	Назив теме / садржај	Кључни појмови садржаја	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	*Начин провере остварености исхода*
- Ученици класификују историјске изворе и описују њихову улогу у реконструкцији прошлости; -Именују раздобља прошлости, историјске периоде и уређују их према хронолошком редоследу; -Користе основне појмове из историје цивилизације: век, историја, историјски периоди, Стари век, Средњи век, Нови век, житије, повеља.	– ИСТ.ОО.О.1.3. Наводе раздобља прошлости и историјске периоде према хронолошком редоследу. – ИСТ.ОО.О.2.1. Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости. ИСТ.ОО.С.2.1. Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају (музеј, архив, библиотека, место постанка)	- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Комуникација	**1. тема** **Основи проучавања прошлости** **(2о+1у=3)** Основне одлике периода средњег века и новог века (појмови *средњи век, нови век, прединдустријско доба,* хронолошки и просторни оквири). Историјски извори за историју средњег века и раног новог века и њихова сазнајна вредност (писани и материјални).	Историјски извори, хронологија, историјски периоди, архив, музеј, житије, минијатура, повеља, иконе, фреске и др.	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема-лента времена, уџбеника Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима, историјском архиву,евентуално виртуелна посета музеју, локалитету... Самостално проналажење примера извора за средњи век од стране ученика Коришћење БИГЗ-овог е -уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др.	*Иницијално тестирање* *Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика* *Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова* *Домаћи задатак*

- Читају податке са карте (Велика сеоба народа, Византија, Срби у раном ср. веку) и табела и шема (црквена хијерархија, родослови, ленте времена); - Издвајају, у изворима информација (сликарство-иконе, фреске, минијатуре, уџбеник-одабрани текстови, слике К. Великог, крштење Хлодовехово, Јустинијан и Теодора, Мухамед, одломци писаних извора), табела и шема, податке који су кључни за тему на којој раде; - Издвајају репрезентативне примере културно-историјског наслеђа сопственог (Јустинијана прима, Петрова црква, Мирослављево јеванђеље) и других народа (Цариград, Мека) -Користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације у образовном и свакодневном контексту (видети кључне појмове) -Процењују значај историјских појава (Велика сеоба народа, Раскол хр. Цркве, појава ислама, христијанизација) и повезују их са одговарајућим хронолошким и просторним оквиром; - Препознају историјске корене у савременим друштвеним појавама:раскол цркве, ширење ислама - Разликују узроке од последица кључних догађаја: ВСН, раскол, појава ислама - музичко: – МУЗ.ОО.С.1.2. Представљају кључне карактеристике одређеног музичког стила/ правца у контексту друштвено- историјских прилика. – ликовно: – ЛИК.ОО.Н.1.1. Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. - веронаука: објашњава раскол хришћанске цркве	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје (покрштавање), процесе и личности из националне (Ћирило и Методије, Властимир, Часлав, Владимир, Михајло Војислављевић) и опште историје (Раскол, ислам, Мухамед, Јустинијан, Карло Велики). – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава из националне (српске земље у раном ср. веку) и опште историје (ВСН, Раскол, појава Ислама, Византија, Франачка,). – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.О.2.2. Прикупљају информације из различитих извора и издвајају кључне податке у вези са одређеном темом (есеј, ППТ, разне вежбе на часу) – ИСТ.ОО.О.2.3. Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда). – ИСТ.ОО.С.1.1. Издвајају и описују специфичности основних појмова историјске науке (наведени у кључним појмовима) и појмова из историје цивилизације. – ИСТ.ОО.Н.1.6. Аргументовано објашњавају, на примерима (ВСН, Раскол хр. цркве, појава ислама, христијанизација, феудализам), узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, привреде, културе и народи. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе: Дан словенске писмености-Ћирило и Методије	**Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама** **Естетичка компетенција; Комуникација**	2. тема **Европа, Средоземље и српске земље у раном средњем веку** (10о+8у+1п+1с) Велика сеоба народа и стварање нових држава у Европи (германска и словенска племена, Бугари, Мађари, Викинзи). Најзначајније државе раног средњег века (Франачка држава, Византијско царство, Арабљани). Религија у раном средњем веку (христијанизација и хришћанска црква, Велики раскол, ислам). Феудално друштво (структура, друштвене категорије, вазални односи). Српске земље и Балканско полуострво (досељавање Срба и Хрвата, односи са староседеоцима и суседима, формирање српских земаља, христијанизација, ширење писмености). Истакнуте личности: Јустинијан, Карло Велики, кнез Властимир, цар Симеон, Ћирило и Методије,	Феудализам, Велика сеоба народа, хришћанство, раскол, ислам, Словени, Срби у раном средњем веку, Властимир, Часлав, Ћирило и Методије, Византија, Мирослављево јеванђеље, црква Светих Петра и Павла, 863.	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика, историјске карте, историјских извора, различитих графичких организатора, ППТ, видео материјали, пројектна настава; израда шема и др. Корелација са сродним предметима: географија (подела Словена, Средоземље), веронаука (православна, католичка црква, ислам), ликовно (минијатуре, заставице, иконе, арабеске), музичко, грађанско, српски језик кроз интегративну наставу и тематско повезивање Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, табела, ППТ, питања Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима, историјском архиву,евентуално виртуелна посета Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Обележавање Дана словенске писмености (у мају)	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика* *Процењивање рада у пару и у групи* *Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова* *Домаћи задатак* *Писана провера* *Есеј, прича-Ја Словен у VI веку*

	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.С.3.4. Идентификују улогу митова и легенди у изградњи идентитета. – ИСТ.ОО.О.3.5. Наводе и примерима илуструју културно-историјско наслеђе сопственог (манастири, житија, Душанов законик, фреске иконе, Свети Сава) – ИСТ.ОО.О.3.6. Препознају и описују утицај културно-историјске баштине на изградњу идентитета. – ИСТ.ОО.С.1.3. Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе – ИСТ.ОО.С.2.6. Разликују митове и легенде од историјских чињеница. – ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. – ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених политичких карата са историјским картама других периода. – ИСТ.ОО.Н.2.4. Постављају хипотезу о разлозима за појаву разлика у тумачењима исте историјске појаве, догађаја или личности у различитим изворима информација. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе:Савиндан, Видовдан	**Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Естетичка компетенција; Сарадња; Дигитална компетенција; Комуникација**	**3. тема** **Европа, Средоземље и српске земље у позном средњем веку** (14о+10у+2п+2с) Државно уређење (типови европских монархија; република). Сусрети и прожимања цивилизација и народа (хришћанство, ислам, јудаизам, Крсташки ратови, најзначајнији путописци и њихова путовања – Марко Поло, Ибн Батута и др). Српске земље и суседи (краљевина и царство, деспотовина, аутоке-фална црква, односи са Византијом, Угарском, Бугарском, Венецијом, османска освајања у југоисточној Европи). Свакодневни живот у Европи и српским земљама (двор и дворски живот, живот на селу и граду – занимања, родни односи, правоверје и јереси, куга). Опште одлике средњовековне културе (верски карактер културе, витешка култура, културне области, школе и универзитети, проналасци; писана и визуелна култура код Срба, легенде – Косовска, о краљу Артуру...). Истакнуте личности: Фридрих Барбароса, Ричард Лавље Срце, Саладин, Стефан Немања, Стефан Првовенчани, Сава Немањић, краљ Милутин, Стефан Душан, кнез Лазар и кнегиња Милица, Твртко I Котроманић, Стефан Лазаревић, деспот Ђурађ, султанија Мара, Ђурађ Кастриот Скендербег, Балшићи, Црнојевићи, Мехмед II Освајач.	Епископија, Немањићи, Лазаревићи, Бранковићи, Крсташки ратови, Османска освајања на Балкану, задужбинарство, Душанов законик, Косовски бој, 1217, 1219, 1346, 1371, 1389, 1402, 1459, 1463.		*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика* *Процењивање рада у пару и групи* *Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова* *Домаћи задаци* *Писана провера* *Вежба 15 минута* *Индивидуални рад: мини истраживање, панои и др.* *Сумативно оцењивање*

– образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима; – пореди историјске појаве; – на основу датих примера, изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском (на плану политике, економских прилика, друштвених и културних појава); – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту (М.Лутер, Арсеније III, Арсеније IV, хајдуци, ускоци); – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена (ВГО, Сеоба Срба,, Војна крајина); – на историјској карти лоцира правце миграција и простор насељен Србима и њиховим суседима у раном новом веку; – идентификује разлике између типова државног уређења у периоду средњег и раног новог века; – пореди положај и начин живота жена и мушкараца, различитих животних доби, припадника постојећих друштвених слојева, у средњем и раном новом веку; – разликује основна обележја и идентификује најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења у раном новом веку; – на понуђеним примерима, разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности; – образлаже најважније последице научно-техничких открића у периоду раног новог века; – идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем и раном новом веку; – разликује споменике различитих епоха, са посебним осврtом на оне у локалној средини-манастир Рујно; – илуструје примерима важност утицаја политичких, привредних, научних и културних тековина раног новог века у савременом друштву (асимилација, колонизација); – користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе; – повезује визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне (Сеобе Срба, спаљене мошти Св.Саве, Војна крајина) и/или опште историје (реформација, ВГО). – ИСТ.ОО.О.1.8. Наводе кључне научно-технолошке изуме (каравела, компас, часовник) и уметничка дела и објашњавају њихов значај за развој цивилизације. – ИСТ.ОО.О.3.2. Препознају на карактеристичним примерима историјске корене у савременим друштвеним појавама и институцијама. – ИСТ.ОО.С.1.3. Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе – ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. – ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на различите начине и уз коришћење дигиталних технологија – ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. – ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених политичких карата са историјским картама других периода. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе: хајдуци и ускоци, Рујанско четворојеванђеље и др	**Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција; Комуникација** **Компетенција за учење; Естетичка компетенција;**	**4. тема** **Европа, свет и српске земље у раном новом веку (Прединдустријско**	Црква-реформација (М.Лутер), хуманизам и ренесанса, географска открића и технички проналасци, сеобе Срба, прожимање цивилизација, Војна крајина, Пећка патријаршија, Арсеније III, хајдуци, ускоци, раја, султан	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада, Корелација са сродним предметима: географија (ВГО), ликовно (ХиР) и музичко васпитање (опера), верска настава (реформација), грађанско васпитање, кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, шема развоја држ. и друштв. уређења кроз време, питања, ППТ, шеме Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Коришћење ресурса локалне историје	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Процењивање рада у пару и групи Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Писана провера Карта Индивидуални рад: панои, ППТ - мини истраживање: личности. догађаји Сумативно оцењивање*

-Користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације у образовном контексту; - Показују историјски простор на историјској карти; - Представљају резултате истраживања усмено, писано у различитим симболичким модалитетима	– ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. – ИСТ.ОО.О.1.2. Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. – ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. – ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире.	**Рад са подацима и информацијама**	**Систематизација Историјска карта, личности, догађаји... (3 с)**	Сви наведени	Коришћење разноврсних техника сумирања градива: ленте времена, мапе ума, табеле Проверавање знања историјско-географских појмова, кроз испитивање на карти Коришћење: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања, тестова (кахут и др.), домаћих задатака, појмова за карту и др.	*Карта - провера градива из целокупне историје 5 разреда- извлачење цедуљица са 5 појмова, које треба да покажу за 1 минут* *Прегледање свески* *Израда ленти времена* *Самоевалуација и евалуација* *Писана провера градива*

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ
Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика

Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање технологијама и извођење радних задатака.	Оцену одличан (5) добија ученик који: − у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; − лако логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
			-Комисија ученика и наставница	Активност на часу (учесталост и квалитет јављања на часу по месецима)	Пресек стања по тромесечју (сваких 16-17 часова)
		Оцену врло добар (4) добија ученик који: − у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;	- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Хронолошка и појмовна прецизност Сналажење на карти Хоризонтално и вертикално повезивање градива Самосталност у одговарању	По потреби, бар једном у полугодишту
			-Сумативно оцењивање	На основу целокупног рада ученика током полугодишта	На крају полугодишта и школске године
			-Редовност доношења домаћег на Гугл учионици	За редовно доношење домаћег задатка оцене од 1-5	Праћење током године/ пресек стања на полугодишту
		Оцену добар (3) добија ученик који: − у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; − у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; − већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; − у довољној мери критички расуђује;	Квиз на кахуу, или други он-лајн квиз	Првопласирани +5 Другопласирани ++ Трећепласирани +	По једном у полугодишту
			Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	На крају наставне године
				Бодовање: 40-54%-2 55-69%-3	4 провере које се раде цео час - по две у полугодишту, а

		Оцену довољан (2) добија ученик који: – знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; – понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;	- Писане провере Ученици дају самопроцену оцене	70-84%-4 85-100%-5	по једна током ванредне ситуације.
			- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада, продуката група (пано, табела...)	По потреби
		Недовољан (1) добија ученик који: – знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; – не изводи закључке који се заснивају на подацима; – критички не расуђује;	- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Прва три пара која прва ураде задатак добијају +5 Сви парови који ураде задатак добијају + Парови који не раде задато на часу добијају -	По потреби
			-Сналажење на карти	За показаних 5 појмова за један минут - оцена 5 За 4 -4 3-3 2-2 1-1	На крају школске године
Ангажовање ученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	– показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (5)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) _Пројектне активности -Учешћу на такмичењима -Посета културно-историјским институцијама и догађајима -Несебичном пружању помоћи другим ученицима	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано -Учесталост јављања и активност по месецима -Учествује и израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација, пројектне активности...) -Спреман је да помогне другима -Иницијатива и квалитет продукта	-Пресек стања по тромесечјима
		– показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања (4)			
		– показује делимични степен активности и ангажовања (3)			
		– показује мањи степен активности и ангажовања (2)			
		– не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (1)			

Програм наставе и учења из историје за седми разред

за период 2026-2030. године

(Израђен је на основу програма наставе и учења за 7. разред ОШ, у Просветном гласнику број 15, од 30. августа 2018. године)
А коригован је у складу са ЗОСОВ-ом од "Службени гласник РС", бр. 88 од 29. септембра 2017, 27 од 6. априла 2018 - др. закони, 10 од 15. фебруара 2019, 6 од 24. јануара 2020, 129 од 28. децембра 2021, 92 од 27. октобра 2023, **19 од 6. марта 2025.**

ЗОСОВ

Циљеви образовања и васпитања

Члан 8.

Основни циљеви образовања и васпитања су:

1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју детета, ученика и одраслог;

2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој детета, ученика и одраслог, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;

3) шири обухват деце предшколским васпитањем и образовањем и свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;

4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;

5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;

6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;

7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;

8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;

9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;

10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;

11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;

12) развијање позитивних људских вредности;

13) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;

14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;

15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;

16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

ПРАВИЛНИК

о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања

"Службени гласник РС", број 104 од 25. децембра 2024.

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици учењем историје:

стичу знања о прошлости и садашњости и развијају вештине и ставове;

оспособљавају се да ефикасно и одговорно комуницирају о историјским и другим темама у различитим ситуацијама школског и ваншколског окружења;

развијају основне аналитичке вештине неопходне за критичко сагледавање савременог света, његових историјских корена и актуелних цивилизацијских токова.

Настава историје омогућава ученицима:

овладавање основним научним принципима у истраживању и њиховој даљој примени у различитим ситуацијама,

као и да, посредством специфичних историјских знања и вештина, комуникације на матерњем, али и употребом страних језика, пре свега у претраживању извора и информација на интернету, развијају лични и групне идентитете (национални, државни, европски).

Настава и учење историје припрема ученике за одговорно учешће у демократском друштву брзих политичко-социјалних, технолошких и економских промена, оспособљава их да самостално, као и кроз удруживање и сарадњу, развијају способност комуникације

и да на креативан и предузимљив начин доприносе да се, у складу са узрастом, одговори на савремене изазове на локалном, регионалном, европском и глобалном нивоу.

Учење историје:

омогућава упознавање са историјским и савременим променама

и изградњу историјске свести утемељене у резултатима историјске науке;

подстиче изградњу демократских вредности које подразумевају поштовање људских права, и

сказивање иницијативе и проактивног приступа у унапређивању интеркултуралног дијалога и сарадње,

одговорног односа према разноврсној културно-историјској баштини, као и толерантности према другачијим ставовима и погледима на свет.

Специфичне предметне компетенције су инкорпориране кроз исходе и стандарде.

Редни број	ТЕМА	Месец										О	У	П	С	Укупно
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI					
1.	Основи проучавања прошлости	3									1	2	1		1	4
2.	Европа, свет и српски народ на почетку индустријског доба (од средине XVIII до средине XIX века)	4	5	1,5	5,5	0,5		1			1	9	5	2	2,5	18,5
3.	Европа, свет и српски народ у другој половини XIX века		3	7,5	2,5	3,5	6	3		0,5	0,5	14	9	1	2,5	26,5
4.	Европа, свет и српски народ на почетку XX века							5	7	6,5	0,5	10	6	1	2	19
	Уводни и завршни часови (иницијално тестирање, закључивање оцена...)	1			1					1	1				4	4
Укупно		8	8	9	9	4	6	9	7	8	4	35	21	4	12	72

* О- обрада; у -утврђивање; п-провера знања; с-систематизација

Предметни исходи	Стандарди	Опште међупредметне компетенције	Назив теме / садржај	Кључни појмови садржаја	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	*Начин провере остварености исхода*
- Ученици класификују историјске изворе и описују њихову улогу у реконструкцији прошлости; -Именују историјске периоде и уређују их према хронолошком редоследу; -Користе основне појмове из историје цивилизације: век, историја, историјски периоди, Стари век, Средњи век, Нови век, Савремено доба хронолошке границе периода	– ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. – ИСТ.ОО.О.1.3. Наводе историјске периоде према хронолошком редоследу. – ИСТ.ОО.О.2.1. Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости. ИСТ.ОО.С.2.1. Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају (музеј, архив, библиотека, место постанка)	**- Компетенција за учење** **- Рад са подацима и информацијама -Комуникација**	**1. тема** **Основи проучавања прошлости** **(2о+1у=3)** Основне одлике, хронолошки и просторни оквири периода од Индустријске револуције до завршетка Првог светског рата. Историјски извори за изучавање периода од Индустријске револуције до завршетка Првог светског рата и њихова сазнајна вредност (материјални, писани, аудио и визуелни).	Историјски извори, историјски периоди, архив, музеј, Нови век	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: уџбеника, илустрација, шема, графикона Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима новог века, историјском архиву, евентуално виртуелна посета музеју, локалитету из новог века... Проналажење примера извора за период Новог векаод стране ученика Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др.	*Иницијално тестирање* *Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика посматрањем наставника* *Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова* *Домаћи задатак*

- Користи основне историјске појмове - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту (Наполеон, Карађорђе. Милош Обреновић, Петровићи) -Повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени) - Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима: Прва инд.револуција, Француска револуција, Први српски устанак - Приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у Новом веку (Источно питање, Српска револуција) - Препознаје основне карактеристике различитих идеологија: национализам -Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи -Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност -Изражава своје ставове на аргументован начин -Препознаје историјску подлогу савремених инситуција и друштвених појава (грађанска права, парламентаризам, уставност) -Наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку: просветитељство, парламентаризам, људска права - Анализирајући дате примере уочава утицај научно-технолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу - Пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених слојева и група у индустријско доба - Изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера - Уочава пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора - Анализира и процењује ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја - Упоређује, анализира и уочава разлике између свог и ставова других - Уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом свету: људска права, идеје просветитељства, одвајање цркве од државе. -Употреби податке у једноставном истраживању -Презентује самостално или у групи резултате једноставног истраживања, заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе, користећи ИКТ	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.О.2.6. Препознају историјске теме у књижевним и уметничким делима и идентификују сличности и разлике у њиховој научној и уметничкој интерпретацији. – ИСТ.ОО.О.3.3. Наводе и објашњавају значај кључних појава, догађаја, процеса и личности за развој људских права и друштва заснованог на њиховом поштовању. – ИСТ.ОО.О.3.5. Наводе и примерима илуструју културно-историјско наслеђе сопственог народа (Ћеле кула, Орашац, Таково) – ИСТ.ОО.О.3.6. Препознају и описују утицај културно-историјске баштине на изградњу идентитета. – ИСТ.ОО.С.1.3. Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. – ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. – ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених политичких карата са историјским картама других периода. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе-Сретење	**Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама** **Естетичка компетенција; Комуникација**	**2. тема** **Европа, свет и српски народ на почетку индустријског доба (од средине XVIII до**	Револуција (индустријска, политичка, национална: Први и Други српски устанак), индустријско доба, Источно питање, људска права, уставност, Сретењски устав, уставна и парламентарна монархија, република, либерализам, национализам	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика, историјске карте, историјских извора, различитих графичких организатора, ППТ, видео материјали, пројектна настава; израда шема и др. Корелација са сродним предметима: српским језиком (Почетак буне на дахије, Бој на Мишару) географија (Европе и Србије), веронаука (покатоличавање, унијаћење, исламизација), ликовно (мотиви Наполеона, подизање устанака и др.), музичко (Ероика), грађанско (људска права, национално ослобођење) кроз интегративну наставу и тематско повезивање Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура (Наполеон, Источно питање), илустрација (Прва индустријска рев.), карикатура, ППТ, квиз на кахуу и др. Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима, историјском архиву, евентуално виртуелна посета Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернет страница (Српска историјска читанка) , енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Обележавање Првог и Другог српског устанка Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Хибридна настава.	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика* *Посматрање наставника* *Процењивање рада у пару и у групи* *Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова* *Дебата* *Учествовање у неговању сећања* *Мини истраживачки задаци (пројктни задаци)* *Домаћи задатак* *Писана провера* *Есеј, прича*

	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.О.2.4. Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу. – ИСТ.ОО.О.2.5. Пореде различите изворе о истој историјској појави, догађају и/ или личности и идентификују сличности и разлике у њиховом представљању и/ или интерпретацији. – ИСТ.ОО.О.3.6. Препознају и описују утицај културно-историјске баштине на изградњу идентитета: краљевина, химна – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. – ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. – ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на различите начине и уз коришћење дигиталних технологија – ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. – ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених политичких карата са историјским картама других периода. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе-Независност Србије	**Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Естетичка компетенција; Сарадња; Дигитална компетенција; Комуникација; Одговоран однос према здрављу;**	**3. тема Европа, свет и српски народ у другој половини**	Друга индустријска револуција, социјализам, колонијализам, империјализам, расизам, уставност, парламентаризам, национализам,људска права, расизам, антисемитизам, Берлински конгрес, Независност Србије и Црне Горе, 1878, Источно питање.	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Корелација са сродним предметима: географија (колоније, Балкан), ликовно (карикатуре, романтизам, импресионизам) и музичко васпитање, верска настава, грађанско васпитање, кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура (односи између великих сила), илустрација (Друга индустријска револуција), питања, филмова (Пролазак воза кроз станицу), ППТ, шеме Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Коришћење ресурса локалне историје: Ткачница и Хидроцентрала, чесма на Краљевим водама Обележавање добијања Независности Србије на Берлинском конгресу Хибридна настава.	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика* *Процењивање рада у пару и групи (нпр пројектна настава, активности...)* *Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова* *Домаћи задаци* *Писана провера* *Вежба 15 минута* *Индивидуални рад: мини истраживање (пројектни задаци), панои, предавања и др.* *Учествовање у неговању сећања* *Посматрање наставника* *Сумативно оцењивање*

	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.О.2.4. Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу. – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. – ИСТ.ОО.С.2.3. Разврставају историјске информације у различитим симболичким модалитетима према релевантности за тему истраживања. – ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. – ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на различите начине и уз коришћење дигиталних технологија – ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. – ИСТ.ОО.Н.2.1. Анализирају значај историјских догађаја, појава, личности на основу мерила вредности времена одигравања, а не на основу савременог контекста. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе-Балкански ратови, Први светски рат	**Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама** **Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Комуникација; Одговорно учешће у демократском друштву;**	**4. тема** **Европа, свет и српски народ на почетку XX века**	Колонијализам, империјализам, Балкански ратови, Антанта, Централне силе, Цер, Колубара, Велики рат, људска права, Церска битка, Колубарска битка, Албанска Голгота, споменичко наслеђе, Дан примирја	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада.. Корелација са сродним предметима: географија (Европа, Србија), ликовно (слике Првог светског рата) и музичко васпитање (Марш на Дрину, Тамо далеко), верска настава, грађанско васпитање (људска права, право на слободу), српски језик (Плава гробница) кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, филмова (Крунисање Петра I, Први светски рат), ППТ, шеме Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања, ППТ Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Коришћење ресурса локалне историје: 29. октобра ослобођење Ужица у Првом светском рату, 15. децембра помен испред споменика 1300 каплара. Обележавање победе Србије у Првом светском рату-11. новембар Хибридна настава.	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика* *Процењивање рада у пару и групи* *Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова* *Домаћи задатак* *Писана провера* *Карта* *Индивидуални рад: панои, ППТ - мини истраживање (пројектни задаци):Моја породица у Првом светском рату; личности. догађаји* *Учествовање у неговању сећања* *Посматрање наставника* *Сумативно оцењивање*

-Користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације у образовном контексту; - Показују историјски простор на историјској карти; - Представљају резултате истраживања усмено, писано у различитим симболичким модалитетима	– ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. – ИСТ.ОО.О.1.2. Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. – ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. – ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире.	**Рад са подацима и информацијама, Комуникација**	**Систематизација Историјска карта, личности, догађаји... (3 с)**	Сви наведени	Коришћење разноврсних техника сумирања градива: ленте времена, мапе ума, табеле Проверавање знања историјско-географских појмова, кроз испитивање на карти Коришћење е уџбеника, Гугл платформе, кахут квиза и др.	*Иницијално тестирање* *Карта - провера градива из целокупне историје 7. разреда- извлачење цедуљица са 5 појмова, које треба да покажу за 45 секунди* *Прегледање свески* *Израда ленти времена* *Самоевалуација и евалуација*

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка, као и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ
Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика

Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.	Оцену одличан (5) добија ученик који: − у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; − лако логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника -Комисија ученика и наставница	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор - Учесталост јављања и распоред јављања по месецима	Свакодневно бележење током године Пресек стања по тромесечју
		Оцену врло добар (4) добија ученик који: − у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;	- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Хронолошка прецизност Сналажење на карти Хоризонтално и вертикално повезивање градива	По потреби, бар једном у полугодишту
		Оцену добар (3) добија ученик који: − у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; − у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; − већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; − у довољној мери критички расуђује;	-Редовност доношења домаћег-Гугл учионица Прегледање свески	За редовно доношење домаћег задатка оцене 1-5 Уредност Све забележено са часова	Током године, праћење/ пресек стања на полугодишту На крају наставне године
		Оцену довољан (2) добија ученик који: − знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; − у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; − понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;	- Писане провере - Ученици дају самопроцену оцене - Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Бодовање: 40-54%-2 55-69%-3 70-84%-4 85-100%-5 Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)	4 пута годишње, по две по полугодишту (у ванредној ситуацији по 1 контролна по пол.) По потреби
		Недовољан (1) добија ученик који: − знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене;	- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Прва три пара којаураде добијају +5 Остали који успешноураде + Ометају друге и не раде задато -	По потреби

		– не изводи закључке који се заснивају на подацима; – критички не расуђује;	-Сналажење на карти	За показаних 5 појмова -5 за 45 секунди За 4 -4 3-3 2-2 1-1	На крају школске године
Ангажовање ученика у настави.	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	– показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (5) – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања (4) – показује делимични степен активности и ангажовања (3) – показује мањи степен активности и ангажовања (2) – не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (1)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) -Учешћу на такмичењима -Посета културно-историјским институцијама и догађајима, Данима сећања, обележавању важних датума -Несебичном пружању помоћи другим ученицима -Израда паноа, ППТ, различитих врста излагања --Пројектне активности	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано -Учесталост јављања и активност по месецима -Учествује и израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација,...) -Спреман је да помогне другима -Иницијатива и квалитет продукта -Сећање на важне догађаје -иницира и учествује	-Пресек стања по тромесечјима

Програм наставе и учења из историје за ОСМИ разред

за период 2026-2030. године

(Израђен је на основу програма наставе и учења за 8. разред ОШ, у Просветном гласнику број 11, од 15. августа 2019. године)
А коригован је у складу са ЗОСОВ-ом од "Службени гласник РС", бр. 88 од 29. септембра 2017, 27 од 6. априла 2018 - др. закони, 10 од 15. фебруара 2019, 6 од 24. јануара 2020, 129 од 28. децембра 2021, 92 од 27. октобра 2023, **19 од 6. марта 2025.**

ЗОСОВ

Циљеви образовања и васпитања

Члан 8.

Основни циљеви образовања и васпитања су:

1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју детета, ученика и одраслог;

2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој детета, ученика и одраслог, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;

3) шири обухват деце предшколским васпитањем и образовањем и свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;

4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;

5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;

6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;

7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;

8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;

9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;

10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;

11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;

12) развијање позитивних људских вредности;

13) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;

14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;

15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;

16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

ПРАВИЛНИК

о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања

"Службени гласник РС", број 104 од 25. децембра 2024.

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици учењем историје:

стичу знања о прошлости и садашњости и развијају вештине и ставове;

оспособљавају се да ефикасно и одговорно комуницирају о историјским и другим темама у различитим ситуацијама школског и ваншколског окружења;

развијају основне аналитичке вештине неопходне за критичко сагледавање савременог света, његових историјских корена и актуелних цивилизацијских токова.

Настава историје омогућава ученицима:

овладавање основним научним принципима у истраживању и њиховој даљој примени у различитим ситуацијама,

као и да, посредством специфичних историјских знања и вештина, комуникације на матерњем, али и употребом страних језика, пре свега у претраживању извора и информација на интернету, развијају лични и групне идентитете (национални, државни, европски).

Настава и учење историје припрема ученике за одговорно учешће у демократском друштву брзих политичко-социјалних, технолошких и економских промена, оспособљава их да самостално, као и кроз удруживање и сарадњу, развијају способност комуникације

и да на креативан и предузимљив начин доприносе да се, у складу са узрастом, одговори на савремене изазове на локалном, регионалном, европском и глобалном нивоу.

Учење историје:

омогућава упознавање са историјским и савременим променама

и изградњу историјске свести утемељене у резултатима историјске науке;

подстиче изградњу демократских вредности које подразумевају поштовање људских права, и

сказивање иницијативе и проактивног приступа у унапређивању интеркултуралног дијалога и сарадње,

одговорног односа према разноврсној културно-историјској баштини, као и толерантности према другачијим ставовима и погледима на свет.

Специфичне предметне компетенције су инкорпориране кроз исходе и стандарде.

Редни број	ТЕМА	Месец										О	У	П	С	Укупно
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI					
1.	Основи проучавања прошлости	3		0,5								2	1	0,5		3,5
2.	Европа, свет и српски народ у југословенској држави у периоду између два светска рата	4	8	7,5	0,5							10	8	1	1	20
3.	Други светски рат			1	7,5	2	4	0,5				7	6	1	1	15
4.	Европа, свет и српски народ у југословенској држави у периоду хладног рата						3	8,5	2	0,5		7	5	1	1	14
5.	Европа, свет и српска држава и народ у савременим процесима								4	7,5		5	5	0,5	1	11,5
	Уводни и завршни часови (иницијално тестирање, историјска карта, закључивање оцена...)	1			1						2				4	4
Укупно		8	8	9	9	2	7	9	6	8	2	31	25	4	8	68

* О- обрада; у -утврђивање; п-провера знања; с-систематизација

Предметни исходи	Стандарди	Опште међупредметне компетенције	Назив теме / садржај	Кључни појмови садржаја	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	*Начин провере остварености исхода*
- Ученици класификују историјске изворе и описују њихову улогу у реконструкцији прошлости; -Именују историјске периоде и уређују их према хронолошком редоследу; -Користе основне појмове из историје цивилизације: век, историја, историјски периоди, Стари век, Средњи век, Нови век, Савремено доба хронолошке границе периода	– ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. – ИСТ.ОО.О.1.3. Наводе историјске периоде према хронолошком редоследу. – ИСТ.ОО.О.2.1. Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости. ИСТ.ОО.С.2.1. Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају (музеј, архив, библиотека, место постанка)	**- Компетенција за учење; Дигитална компетенција; - Рад са подацима и информацијама -Комуникација**	**1. тема Основи проучавања прошлости (2о+1у+0,5п=3,5)** Основне одлике периода од завршетка Првог светског рата до наших дана. Историјски извори за изучавање периода од завршетка Првог светског рата до наших дана и њихова сазнајна вредност (материјални, писани, аудио-визуелни, усмена сведочанства, дигитални)	Историјски извори, историјски периоди, архив, музеј, Савремено доба	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: уџбеника, илустрација, шема, графикона Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима савременог доба, историјском архиву, евентуално виртуелна посета музеју, локалитету из савременог доба... Проналажење примера извора за период Савременог доба од стране ученика Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника, Гугл учионице: тестови, видео записи са питањима и др.	*Иницијално тестирање Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Посматрањем наставника Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Истраживачки задаци везани за ист.изворе из Савременог доба Домаћи задатак*

- Користи основне историјске појмове (наведене у садржају теме) - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту (наведене у садржају теме) -Повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени)-на пример: грб, химна и застава Краљевине СХС; ознаке фашизма, нацизма и др. -Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи -Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност -Изражава своје ставове на аргументован начин - Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима: крај Првог светског рата и Версајски мир, јачање тоталитаризма - Приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у савременом добу: Европе пре и након Првог светског рата, Русија-СССР - Препознаје основне карактеристике различитих идеологија: фашизам, нацизам, диктатура, тоталитаризам. - Изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера - Уочава пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора - Анализира и процењује ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја - Упоређује, анализира и уочава разлике између свог и ставова других - Уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом свету -Употреби податке из табеле у једноставном истраживању -Наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у савременом добу - Анализирајући дате примере уочава утицај научно-технолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу: филм, покретна трака, пеницилин - Идентификује основне карактеристике тоталитарних идеологија и наводи њихове последице у историјском и савременом контексту -Уочи елементе континуитета и дисконтинуитета српске државности -Наведе примере како су идеје о родној верској и етничкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва;	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.О.2.4. Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу. – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. – ИСТ.ОО.С.1.6. Објашњавају узроке и последице кључних појава, догађаја и процеса из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.С.1.7. Доводе у међусобну везу друштвене, културне, научно-технолошке и уметничке појаве у националној и општој историји. – ИСТ.ОО.С.2.4. Анализирају стереотипе, пропаганду и пристрасност у изворима доводећи их у везу са историјским контекстом. – ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. – ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на различите начине и уз коришћење дигиталних технологија – ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе-Први светски рат, Марсељски атентат	**Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Комуникација**	**2. тема Европа, свет и српски народ у југословенској држави у периоду између два рата**	Октобарска револуција, версајски уговор, Друштво народа, тоталитарне идеологије, фашизам, нацизам, комунизам, милитаризам, антисемитизам, Велика економска криза, стварање Југославије, Шестојануарска диктатура, пеницилин	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика, историјске карте, историјских извора, различитих графичких организатора, ППТ, видео материјали, пројектна настава; израда шема и др. Корелација са сродним предметима: српским језиком (Дучић, Нушић) географија (Европе, Света, Југославије), веронаука, ликовно (споменичко наслеђе међуратног периода, Дали, Пикасо, М.П. Барили), музичко (Химна Југославије), грађанско (људска права, тоталитарне идеологије) кроз интегративну наставу и тематско повезивање. Стално коришћење историјске карте. Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура (Друштво народа, тоталитарне идеологије), илустрација (плакати), ППТ, видео записа (убиство краља Александра у Марсеју и др.), квиз на кахуу и др. Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима, историјском архиву, евентуално виртуелна посета Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернет страница, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Хибридна настава Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Коришћење ресурса локалне историје: 29. октобра ослобођење Ужица у Првом светском рату, 9. октобар- чесма на Поповој води посвећена смрти краља Александра Обележавање победе Србије у Првом светском рату-11. новембар	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Посматрање наставника Процењивање рада у пару и у групи Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Дебата Мини истраживачки задаци (пројектни задаци, породична и локална историја) Домаћи задатак-редовност Писана провера Показивање на карти*

-Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима: Први и Други светски рат, војно-политички савези, Дражa-Тито -Изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском на основу датих примера : покрети отпора у Југославији -Користи основне историјске појмове (наведени у садржају теме) -На карти показује места где су се десили одређени догађаји (развој војних операција у Европи, Равна Гора, Техеран) - Приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена (војне опреације у Др. св. рату) - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту (наведене у садржају теме) - Самостално или у групи реализује једноставне задатке - Препознаје основне карактеристике различитих идеологија - Пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених слојева и група у рату: Јевреји, Срби у НДХ, Роми, Руси и др. - Уочава пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора - Анализира и процењује ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја - Упоређује, анализира и уочава разлике између свог и ставова других - Уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом свету: нестанак многих монархија, поларизација света, развој оружја... -Употреби податке из графичких организатора у једноставном истраживању -Повезује визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни)-четници, партизани, исповести, слике потерница геноцид, Холокауст, логори и др. -Уочи одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима -Објасни значење појмова геноцид и Холокауст -Препозна пропаганду, стереотипе, идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији - Идентификује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дискутује о могућим начинима превенције конфликта -Повезују културно-историјску баштину са историјским и савременим контекстом и учествују у организовању и спровођењу активности усмерених на развој културе сећања, уз поштовање традиције и културног идентитета различитих заједница	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.О.2.4. Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу. – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. – ИСТ.ОО.С.1.6. Објашњавају узроке и последице кључних појава, догађаја и процеса из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.С.1.7. Доводе у међусобну везу друштвене, културне, научно-технолошке и уметничке појаве у националној и општој историји. – ИСТ.ОО.С.2.4. Анализирају стереотипе, пропаганду и пристрасност у изворима доводећи их у везу са историјским контекстом. – ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. – ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на различите начине и уз коришћење дигиталних технологија – ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе- 21. октобар; 22. април-Дан сећања на жртве геноцида	**Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Естетичка компетенција; Сарадња; Дигитална компетенција; Комуникација; Одговорно учешће у демократском друштву**	**3. тема** **Други светски рат** (7о+6у+1п+1с=15) Свет у рату –узроци, међународне кризе, сукоби и освајајачка политика тоталитарних држава; почетак и ток рата, зараћене стране, савезништва, фронтови, најважније операције, нови начини ратовања, ратна свакодневица; страдање цивила и ратни злочини; крај рата и победа Антифашистичке коалиције. Југославија и српски народ у рату-улазак у рат, војни пораз, окупација, подела, квислиншке творевине; геноцид и злочини; устанак, антифашистичка борба и грађански рат; војне операције, живот у рату. Последице рата-људски и материјални губици; демографске и друштвене промене, миграције, уништавање културног наслеђа; суђења за ратне злочине, стварање ОУН. Истакнуте личности: Френклин Рузвелт, Винстон Черчил, Јосиф Стаљин, Адолф Хитлер, Бенито Мусолини, цар Хирохито, Франциско Франко, Мао Цедунг, Ана Франк, Петар II Карађорђевић, Драгољуб Михаиловић, Јосип Броз Тито, Милан Недић, Анте Павелић, Диана Будисављевић.	Други светски рат, гето, Холокауст, геноцид, Аушвиц, Јасеновац, људска права, расизам, антисемитизам, антифашизам	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Корелација са сродним предметима: географија (фронтови, битке: Свет, Европа, Југославија), ликовно (карикатуре, плакати) и грађанско васпитање (људска права, савези), кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура (односи између великих сила), илустрација (плакати), питања, филмова (нпр. Дечак у пругастој пицами, Дара из Јасеновца и др.), ППТ, шеме и табеле Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Хибридна настава: Коришћење БИГЗ-овог е -уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Коришћење ресурса локалне историје Обележавање места великих страдања српског и других народа у Другом светском рату (21. октобар, 27. јануар, 22. април...и др.) Филмови: Дара из Јасеновца, Дечак у пругастој пицами, Операција Халијард...	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика* *Процењивање рада у пару и групи (нпр пројектна настава, активности...)* *Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова* *Домаћи задаци* *Писана провера* *Вежба 15 минута* *Индивидуални рад: мини истраживање (пројектни задаци-Моја породица у Другом светском рату и др.), панои, предавања и др.* *Учествовање у неговању сећања* *Посматрање наставника* *Сумативно оцењивање*

- Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима - Користи основне историјске појмове (дати у садржају теме) - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту (дати у садржају теме) - Наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у Савременом добу - Анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја - Уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву: односи између великих сила, позиција Србије и Југославије - Пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности - Приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у савременом добу - Уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву: међународне кризе, Хладни рат - Повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом: карикатуре Хладног рата, Черчилов говор у Фултону - Презентује самостално, или у групи , резултате једноставног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе користећи ИКТ - Анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног материјала: Голи оток, Слет-штафета; -Препозна на примерима из савремене историје важност поштовања људских права -Препозна пропаганду, стереотипе, идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.О.2.4. Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу. – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. – ИСТ.ОО.С.1.6. Објашњавају узроке и последице кључних појава, догађаја и процеса из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.С.1.7. Доводе у међусобну везу друштвене, културне, научно-технолошке и уметничке појаве у националној и општој историји. – ИСТ.ОО.С.2.4. Анализирају стереотипе, пропаганду и пристрасност у изворима доводећи их у везу са историјским контекстом. – ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. – ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на различите начине и уз коришћење дигиталних технологија ИСТ.ОО.С.3.3. Илуструју, на примерима из прошлости и садашњости, последице различитих врста манипулације на појединца, групе и друштво – ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља.	**Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Комуникација; Дигитална компетенција; Естетичка компетенција; Одговорно учешће у демократском друштву;**	**4. тема Европа, свет и српски народ у југословенској држави у периоду Хладног рата**	Хладни рат, блоковска подела, Несврстани, ОУН; деколонизација, људска и мањинска права, атомска енергија, глобализација, СФРЈ, једнопартијски систем	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Корелација са сродним предметима: географија (ОУН, ЕУ, блоковска подела, несврстани, СФРЈ, Србија), ликовно (плакати, карикатуре) и музичко васпитање (Елвис Присли, Битлси), верска настава, грађанско васпитање (антиратни и антирасни покрети, демократија), српски језик (Иво Андрић) кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, филмова (Европске интеграције, ратна жаришта и др.), ППТ, шеме, табеле.. Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Коришћење ресурса локалне историје: Титов споменик, Кадињача	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика* *Процењивање рада у пару и групи* *Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова* *Домаћи задатак* *Писана провера* *Карта* *Индивидуални рад: панои, ППТ - мини истраживање (пројектни задаци):Моја породица у СФРЈ; личности. догађаји* *Учествовање у неговању сећања* *Посматрање наставника* *Сумативно оцењивање*

- Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима: распад Југославије, Бомбардовање Србије - Користи основне историјске појмове - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту: Путин, Милошевић, Ђинђић - Наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у Савременом добу - Анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја - Пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности - Препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва - Приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у савременом добу: распадање Југославије, рушење Берлинског зида, ширење ЕУ - Уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву - Повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом - Презентује самостално, или у групи , резултате једноставног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе користећи ИКТ - Препозна историјску димензију политичких, културних и технолошких промена у савременом свету и републици Србији -Изведе закључке о узроцима, току и последицама ратова условљених распадом СФРЈ користећи изворе различитог порекла и сазнајних вредности - Анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног материјала -Препозна пропаганду, стереотипе, идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији - Наведе примере како су идеје о родној верској и етничкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва;	– ИСТ.ОО.О.1.2. Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. – ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.О.2.4. Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу. – ИСТ.ОО.О.3.8. Учествују у активностима посвећеним очувању културно-историјске баштине у свом окружењу. – ИСТ.ОО.С.2.4. Анализирају стереотипе, пропаганду и пристрасност у изворима доводећи их у везу са историјским контекстом. – ИСТ.ОО.С.3.2. Дискутују или дебатују у различитим окружењима* о историјским и савременим темама уз уважавање разлика у становиштима и мишљењима других. – ИСТ.ОО.С.3.3. Илуструју, на примерима из прошлости и садашњости, последице различитих врста манипулације на појединца, групе и друштво. – ИСТ.ОО.С.3.7. Учествују у организовању и спровођењу заједничких активности у вези са културом сећања и залажу се за равноправност различитих заједница, њихових традиција и културног идентитета. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе -5. август-Олуја, 24. март-почетак бомбардовања	**Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Дигитална компетенција; Комуникација; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција;**	**5. тема Европа, свет и српска држава и народ у савременим**	Република Србија, транзиција, тероризам, дигитална револуција, популарна култура, миграције, НАТО бомбардовање, операције Олуја и Бљесак, Дејтонски споразум, Косово и Метохија, 1991-1995, 1999, 2004, 2008, 2006.	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Корелација са сродним предметима: географија (пад Берлинског зида, ЕУ, Распад СФРЈ, Србија), ликовно (плакати, карикатуре), грађанско васпитање (тероризам), биологија (еколошки покрети), информатика (интернет, Четврта индустријска револуција, мобилна телефонија, апликације) кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, филмова (НАТО агресија 1999, Распад СФРЈ и др.), ППТ, шеме, табеле.. Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Хибридна настава: Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Коришћење ресурса локалне историје: споменик жртвама бомбардовања код цркве Филм: Олуја	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика* *Процењивање рада у пару и групи* *Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова* *Домаћи задатак* *Писана провера* *Карта* *Индивидуални рад: панои, ППТ - мини истраживање (пројектни задаци):нпр. Моја породица 90-их и 00-их; личности. догађаји* *Учествовање у неговању сећања* *Посматрање наставника* *Сумативно оцењивање*

-Користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације у образовном контексту; - Показују историјски простор на историјској карти; - Представљају резултате истраживања усмено, писано у различитим симболичким модалитетима	– ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. – ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. – ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире.	**Рад са подацима и информацијама, Комуникација**	**Иницијално тестирање, Систематизација Историјска карта, личности, догађаји... (4 с)**	Сви наведени	Коришћење разноврсних техника сумирања градива: ленте времена, мапе ума, табеле Проверавање знања историјско-географских појмова, кроз испитивање на карти Коришћење е уџбеника, Гугл платформе, кахут квиза и др.	*Иницијално тестирање* *Карта - провера градива из целокупне историје 8. разреда- извлачење цедуљица са 5 појмова, које треба да покажу за 45 секунди* *Прегледање свески* *Израда ленти времена* *Самоевалуација и евалуација*

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка, као и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ
Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика

Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.	Оцену одличан (5) добија ученик који: − у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; − лако логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника -Комисија ученика и наставница	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор - Учесталост јављања и распоред јављања по месецима	Свакодневно бележење током године Пресек стања по тромесечју
		Оцену врло добар (4) добија ученик који: − у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;	- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Хронолошка прецизност Сналажење на карти Хоризонтално и вертикално повезивање градива	По потреби, бар једном у полугодишту
		Оцену добар (3) добија ученик који: − у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; − у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; − већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; − у довољној мери критички расуђује;	-Редовност доношења домаћег-Гугл учионица Прегледање свески	За редовно доношење домаћег задатка оцене 1-5 Уредност Све забележено са часова	Током године, праћење/ пресек стања на полугодишту На крају наставне године
		Оцену довољан (2) добија ученик који: − знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; − у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; − понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;	- Писане провере Ученици дају самопроцену оцене - Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Бодовање: 40-54%-2 55-69%-3 70-84%-4 85-100%-5 Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)	4 пута годишње, по две по полугодишту, а по 1 у ванредној ситуацији. По потреби
		Недовољан (1) добија ученик који: − знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене;	- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Прва три пара којаураде добијају +5 Остали који успешноураде + Ометају друге и не раде задато -	По потреби

		– не изводи закључке који се заснивају на подацима; – критички не расуђује;	-Сналажење на карти	За показаних 5 појмова -5 за 45 секунди За 4 -4 3-3 2-2 1-1	На крају школске године
Ангажовање ученика у настави.	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	– показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (5) – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања (4) – показује делимични степен активности и ангажовања (3) – показује мањи степен активности и ангажовања (2) – не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (1)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) -Учешћу на такмичењима -Посета културно-историјским институцијама и догађајима, Данима сећања, обележавању важних датума -Несебичном пружању помоћи другим ученицима -Израда паноа, ППТ, различитих врста излагања --Пројектне активности	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано -Учесталост јављања и активност по месецима -Учествује и израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација,...) -Спреман је да помогне другима -Иницијатива и квалитет продукта - Сећање на важне догађаје -иницира и учествује	-Пресек стања по тромесечјима